

Tilburg University

Economie en markt

van Damme, E.E.C.

Published in:
Algemeen Dagblad

Publication date:
2002

Document Version
Peer reviewed version

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
van Damme, E. E. C. (2002). Economie en markt. *Algemeen Dagblad*.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

ECONOMIE EN MARKT

Afgelopen week dreigde de AEX-index, net als na 11 september, weer onder de 400 puntengrens te zakken. Gelukkig krabbelde de index later weer op tot 430. Dat is hetzelfde niveau als exact vijf jaar geleden. In de tussentijd werd, in de zomer van 2000, een top van net onder de 700 bereikt. Iemand die op dat moment instapte is ondertussen 40 procent van zijn geld kwijt. Kan hij verwachten in de toekomst nog iets terug te verdienen?

Een belangrijker vraag is wellicht nog wat de elektronische wereld van het Damrak nu eigenlijk met de echte harde economie van doen heeft. Is er een relatie tussen de financiële markt en de reële, of kunnen de twee volledige onafhankelijk van elkaar opereren? Is er gevaar dat het leeglopen van de beursballon ook tot het inzakken van de economische pudding zal leiden?

Tot nu toe toont de echte economie, in tegenstelling tot de financiële, weinig hectiek. De recessie in de VS was een van de mildste van na de oorlog, en in Nederland hebben we zelfs helemaal geen krimp gekend. Toch zijn de reële vooruitzichten niet gunstig. Het consumentenvertrouwen daalt verder en verder en de koopbereidheid is inmiddels gelijk aan het laagste niveau uit de vorige recessie, van 1993.

Geven Nederlanders minder uit omdat hun beleggingen nu minder waard zijn en ze dus nu minder rijk zijn dan in de zomer van 2000? Vorige maand becijferde De Nederlandsche Bank hoe rijk we zijn. Het gemiddelde Nederlandse huishouden heeft een vermogen gelijk aan 8 keer het jaarinkomen. We zijn dus erg rijk. De helft van het vermogen zit in het eigen huis. Van het financieel vermogen zit een groot gedeelte in het pensioen en daar kunnen we niet aan. Het gemiddelde huishouden heeft € 65.000 belegd. Amerikaans onderzoek laat zien dat een 40% daling van de beurs ertoe leidt dat zo'n gezin per jaar ongeveer € 500 minder zal uitgeven. Er is een effect, maar het is niet zo groot.

Belangrijker is een eventuele daling van de huizenprijs. In 2000 groeide de economie bijvoorbeeld met 1 procentpunt extra doordat mensen de overwaarde van hun huis benutten. Omgekeerd zal een crisis op de huizenmarkt daarom tot krimp van de economie leiden. Robert Shiller, de Amerikaanse econoom die het bovenstaande onderzoek uitvoerde, schat dat een daling van de huizenprijs met 10% tot ongeveer 1% minder uitgaven leidt. Vertaalt naar Nederland: als de huizenmarkt net zo instort als de APX geeft het gemiddelde Nederlandse huishouden maar liefst € 4000 minder uit. Dat zou pas een klap geven. Het nieuwe kabinet kon dus doodeenvoudig niet aan de hypotheekaf trek morrelen.

Robert Shiller is auteur van het boek "Irrationele uitbundigheid". In 1996 argumenteerde hij dat de Amerikaanse beurs ongeveer 80% overgewaardeerd was en hij heeft sindsdien voor een groot gedeelte gelijk gekregen. Vorige maand was hij in Nederland, en hij toonde zich nog steeds pessimistisch. Sindsdien is de beurs verder gezakt.

Is de bodem nu bereikt? Voorspellen is altijd moeilijk, zeker als het de toekomst betreft. Lange-termijn voorspellingen zijn echter gemakkelijker dan die voor de korte-termijn. Volgens Shiller zijn van dag tot dag de koersbewegingen niet te voorspellen, kunnen prijzen van tijd tot tijd uit koers raken en kunnen luchtbellen dus optreden. Voor de lange termijn geldt echter een simpele wet: alles wat naar boven gaat moet ook naar beneden komen en koersen kunnen niet teveel van de onderliggende waarden afwijken.

De fundamentele waarde van een aandeel wordt bepaald door de verwachting over de winsten die het betreffende bedrijf in de toekomst zal kunnen maken. Volgens Shiller zijn, op basis van realistische winstverwachtingen, de beurzen nog steeds aan de dure kant en kan in de nabije toekomst een belegger op de beurs naar verwachting geen hoger rendement behalen dan op veilige staatsobligaties.

Eric van Damme.